

Liite nro2

Ylöjärven kaupunki

OPPILASHUOLLON SUUNNITELMA 2011

SISÄLLYSLUETTELO

1. Oppilashuoltotyö	3
1.1. Toiminta-ajatus ja tavoitteet	3
1.2. Oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja tehtävät	3
1.3. Oppilashuoltotyön arviointi	4
2. Koulunkäynnin seuraaminen	4
2.1. Tehtävien kontrollointi	4
2.2. Poissaolojen seuranta	5
2.3. Työrauhan turvaaminen	5
3. Toimenpiteet ongelma- ja kriisitilanteissa	6
4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	6
5. Koulukuraattori ja koulupsykologipalvelut	6
6. Kouluterveydenhuolto	7
6.1. Kouluterveydenhuolto	7
6.2. Hammashoito	8
9. Kouluruokailu	8
8. Koulukuljetus	9
8.1 Ohjeet kuljetusten odotusten ja koulumatkojen turvallisuuden takaamiseksi	10
8.2 Kuljetuksista päättäminen ja kuljetusten hankinta	11
9. Tiedonsiirto ja oppilaan tietosuoja	11
9.1 Yhteistyö nivelvaiheissa	11
9.2 Oppilaan tietosuoja	11
10. Koulunkäynnin tuen ohjausryhmä	12

LIITE: Käytännön ohjeita koulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelman laatimiseen

1. Oppilashuoltotyö

1.1 Toiminta-ajatus ja tavoitteet

Perusopetuslain 31 §:n mukaan oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto. Oppilashuolto sisältää sekä oppilashuollollisen työn että oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa (66/1972) tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa (417/2007) tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen.

Oppilashuollollinen työ tarkoittaa kaikkien koulu yhteisön aikuisten tekemää hyvän oppimisen edellytyksiä lisäävää sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia edistävää ja ylläpitävää työtä. Jokainen työntekijä tekee sitä osana omaa perustyötään.

Oppilashuollon palveluihin kuuluvat kouluterveydenhuolto, sosiaalityö ja perheneuvolan (perhekeskuksen) palvelut.

Tavoitteena on luoda yleisopetuksen ja keskeisten sidosryhmien kanssa kiinteässä yhteistyössä ennaltaehkäisevä, ennakoiva ja kuntouttava oppilashuollon palvelujärjestelmä. Tavoitteisiin sisältyvät myös turvallisuuden suunnittelu ja puuttumismallit, jotka toteutuvat moniammatillisen verkostoyhteistyön avulla. Tavoitteissa korostuu tukitoimien perusteiden ja käytäntöjen selkiyttäminen esimerkiksi varhaiseen puuttumisen ja erityistä tukea tarvitsevien tunnistamisen malleihin.

1.2 Oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja tehtävät

Koulutyön ongelmiin joustavien ja tarkoituksenmukaisten ratkaisujen löytämiseksi on olemassa oppilashuoltoryhmä, joka kuuluu koulun erityis- ja tukipalveluihin. Sen tehtävänä on ottaa kantaa oppilaan psykososiaalisen hyvinvoinnin kannalta tärkeisiin asioihin ja tukea opettajien ja vanhempien kasvatustyötä. Oppilashuolto pyrkii myös edistämään koulu yhteisön yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Oppilashuoltoryhmässä yhdistyy eri alojen asiantuntemus, jolloin pulmatilanteisiin voidaan paneutua mahdollisimman laajasti ja kokonaisvaltaisesti sekä tuoda vaihtoehtoisia lähestymismalleja hankaliin tilanteisiin.

Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietinnön (4/2010) mukaan henkilöitä, joiden tehtäviin oppilashuolto välittömästi kuuluu voivat olla: ”rehtori tai koulun johtaja, luokanvalvoja tai oppilaan opettaja, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja, koulupsykologi ja koulukuraattori, yläluokilla opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa koululääkäri ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä.”

Oppilashuoltoryhmä on tiimi, joka yhdessä pohtii, etsii vaihtoehtoja ja sopii vastuusta. Vaikeuksien tunnistamisvaiheessa oppilashuoltoryhmä päättää mahdollisista toimenpiteistä, keihin ne kohdistuvat ja kuka hoitaa mitään. Oppilasta tuetaan tapauskohtaisesti ja ratkaisuvaihtoehdoista keskustellaan huoltajien ja muiden asianomaisten kanssa. Myös seurannasta sovitaan eri tahojen kanssa. Tarvittaessa perheitä ohjataan koulun ulkopuolisten palveluiden piiriin, esimerkiksi erityissairaanhoidon.

Toiminta-ohje koululle:

Oppilashuollon työryhmän kokoonpano määritellään lukuvuosittain opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (työsuunnitelmassa).

Oppilashuollon työryhmän kokousajat sovitaan etukäteen. Kokous on vähintään kerran kuukaudessa.

Sovitaan käytänteistä, miten tunnistetaan oppilaan erityisen tuen tarve mahdollisimman varhain ja puututaan siihen (esim. opettajien kuuleminen luokan kokonaistilanteen kartoittamiseksi, poissaolojen seuranta).

Määritellään yhteistyön periaatteet koulun oppilashuollossa muiden tahojen kanssa.

Määritellään kotien kanssa tehtävän yhteistyön periaatteet.

Määritellään asiakirjojen dokumentointi ja arkistointi.

Määritellään tiedotusvastuut oppilashuoltotyöryhmän toiminnasta (verkkopalvelut, kirjalliset tiedotteet, vanhempainillat yms.)

1.3 Oppilashuollon arviointi

Oppilashuoltotyön onnistumista arvioidaan lukuvuosittain sekä ulkoisen että sisäisen arvioinnin avulla. Arvioinnin tavoitteena on antaa tietoa erityisesti yhteistyön sujuvuudesta ja ongelmien ratkaisukyvystä. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään oppilashuoltotyön tavoitteiden ja toimintatapojen kehittämisessä. Ulkoista arviointia suoritetaan sekä oppilaille että heidän vanhemmilleen määrääjin suoritetuilla kyselyillä. Kyselyllä voidaan osaltaan lisätä oppilaiden ja vanhempien tietoisuutta oppilashuoltotyöstä ja esim. oppilashuoltoryhmän toiminnasta. Oppilashuoltotyö tukee osaltaan perheitä heidän kasvatustyössään, toimivien yhteistyömuotojen kehittäminen koko perheen kanssa on tärkeää. Sisäistä arviointia suoritetaan lukuvuosittain koulun opetustyöstä vastaavalle henkilökunnalle ja oppilashuoltoryhmälle suoritettavalla kyselyllä.

Toimintaohje koululle:

Oppilashuoltotyöryhmän kevään viimeisessä kokouksessa arvioidaan mennyttä kautta. Apuna voidaan käyttää eri tavoin kerättyä palauteaineistoa. Arvioinnin perusteella määritellään tulevan kauden tavoitteita.

Koulun oppilashuollosta raportoidaan kerran vuodessa koulun johtokunnalle. Tähän kokoukseen voidaan tarvittaessa pyytää asiantuntijoiksi työryhmän eri jäseniä.

2. Koulunkäynnin seuraaminen

2.1 Tehtävien kontrollointi

Opettaja valvovat, että oppilaat ovat tehneet kotiläksynsä. Mikäli tekemättömiä tehtäviä on useita kertoja, otetaan yhteys vanhempiin. Pääsääntöisesti kotitehtävät tehdään kotona. Kotiläksyt on mahdollisuus tehdä myös koulupäivän päätteeksi esim. läksyparkissa tai iltapäivätoiminnan ryhmissä. Oma opettaja voi teettää tekemättömät kotiläksyt koulun jälkeen siten, että oppilaan työskentely tapahtuu valvotuissa olosuhteissa.

Toiminta-ohje koululle:

Läksyjen ja muiden tehtävien kontrollointiin liittyvistä käytänteistä tiedotetaan lukuvuoden alkaessa kotiin.

2.2 Poissaolojen seuranta

Opettajat merkitsevät oppilaiden poissaolot päiväkirjaan. Tiedot kootaan lukukausittain oppilaskortteihin. Tiedot toimitetaan vuosittain myös yhteenvetona koulutoimistoon. Runsaat poissaolot käsitellään tarvittaessa oppilashuoltoryhmässä.

Useissa Ylöjärven kouluissa on käytössä Wilma - tietojärjestelmä poissaolojen seurannassa ja kodin ja koulun välisessä viestinnässä. Oppilailla voi olla käytössä myös reissuvihkot tai opintokirjat, joiden välityksellä opettajat ja vanhemmat voivat olla yhteydessä.

Toimintaohje koululle:

Poissaolojen seurantaan liittyvistä käytänteistä tiedotetaan lukuvuoden alkaessa kotiin.

2.3 Työrauhan turvaaminen

Opettaja vastaa työrauhasta luokassa. Opettajan tulee puhutella työrauhaa häiritsevää oppilasta. Mikäli tämä ei riitä, oppilas lähetetään rehtorin puhutteluun. Opettajalla on oikeus poistaa oppilas luokasta jäljellä olevan oppitunnin ajaksi ja siirtää hänet muuhun valvottuun tilaan.

Perusopetuslain 36 §:n mukaan oppilaalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Jokainen tapaus käsitellään kuitenkin aina erikseen.

Toimintaohje koululle:

Mikäli oppilas joudutaan poistamaan luokasta voimatoimin, tehdään toimenpide tilanteen salliessa kahden aikuisen toimesta. Kaikki kiinniottotilanteet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Niistä tiedotetaan oppilaan vanhemmille. Asiaa käsitellään jälkikäteen rehtorin harkinnan mukaan (esim. tilanteeseen johtaneet olosuhteet). Asia voidaan käsitellä myös oppilashuoltotyöryhmässä.

Kaikki kurinpitorangaistukset, myös puhuttelut, tulee dokumentoida. Jälki-istunnosta pidetään kirjaa. Ojennuksista tiedotetaan aina kotiin.

Rehtori vastaa siitä, että opetushenkilökunta tuntee kurinpitomenettelyt sekä niihin liittyvät käytänteet ja vastuut.

3. Toimenpiteet ongelma- ja kriisitilanteissa

Ongelma- ja kriisitilanteiden ehkäisemisessä ja selvittämisessä on tärkeintä koulun selkeät pelisäännöt ja johdonmukaiset menettelytavat. Ongelmatilanteiden havaitseminen kuuluu kaikille koulussa oleville aikuisille ja on siten osa koulun toimintakulttuuria. Koulun arki, siellä tehdyt ratkaisut ja toimintamallit vaikuttavat oppilaiden terveyteen, hyvinvointiin ja oppimiseen. Hyvinvoinnin edistämiseen, vaikeuksien ja ongelmien ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvät toimintamallit muodostavat kokonaisuuden. Yksityiskohtaisemmat toimenpideohjeet ongelma- ja kriisitilanteissa on kirjattu koulujen turvallisuussuunnitelmiin. Turvallisuussuunnitelmat päivitetään vuosittain ja henkilöstö perehdytetään sisältöön lukuvuoden alkaessa.

Toimintaohje koululle:

Laaditaan suunnitelma, jossa sovitaan toimenpiteet sekä työn- ja vastuunjako ongelma-kriisitilanteiden ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi tai hoitamiseksi. Suunnitelmassa tulee huomioida seuraavat asiat:

- erilaiset onnettomuudet ja kuolemantapaukset
- kiusaaminen, väkivalta ja häirintä
- tupakointi ja päihteiden käyttö
- mielenterveyskysymykset

Em. suunnitelma hyväksytään koulun johtokunnassa ja se liitetään koulun opetussuunnitelmaan.

4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut Ylöjärven kaupungin peruskouluissa on käsitelty yksityiskohtaisesti perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja 5. Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodot.

5. Koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut

Koulukuraattori- ja koulupsykologityön lainsäädännöllinen perusta on kirjattu lastensuojelulakiin (LSL 7§, LSA 2a§). Lastensuojelulain 7 §:ssä tarkoitettujen koulupsykologien ja koulukuraattorien työ on pyrittävä järjestämään paikallisiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla oppilasmäärään ja saatavilla oleviin palveluihin suhteutettuna.

Koulukuraattori ja koulupsykologi toimivat yhteistyössä oppilaan, hänen vanhempiansa, muiden häntä hoitavien ja kasvattavien henkilöiden, kouluyhteisön sekä koulutoimen, sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja muiden viranomaisten kanssa. Oppilaan kokonaistilanteen arvioinnissa ja jatkotyöskentelyn suunnittelussa otetaan laaja-alaisesti huomioon oppilaan ja hänen perheensä näkökulma sekä erilaiset psykososiaaliset tekijät. Koulukuraattori ja koulupsykologi ovat mukana selvittämässä oppilaan kannalta

tarkoituksenmukaisia tukitoimia ja opetusjärjestelyjä hänen koulunkäyntinsä tueksi. He osallistuvat opetus- ja kasvatustyön ja kouluyhteisön hyvinvoinnin sekä koulun ja kotien välisen yhteistyön kehittämiseen. He osallistuvat myös oppilashuollon kuntakohtaiseen ohjaus- ja kehittämistyöhön.

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä ja edustaa sosiaalityön asiantuntemusta oppilashuollossa, koulun opetus- ja kasvatustyön suunnittelussa ja kehittämisessä. Koulukuraattorin tavoitteena on tukea oppilaan sosiaalista hyvinvointia ja myönteistä kokonaiskehitystä sekä ehkäistä sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmatilanteita.

Koulukuraattori tekee yksilö-, ryhmä- ja kouluyhteisötason työtä tukea antavien keskusteluiden, neuvotteluiden ja konsultaation avulla.

Koulupsykologi on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja edustaa psykologista asiantuntemusta oppilashuollossa. Koulupsykologin työn tavoitteena on oppilaan terveen psyykkisen kehityksen, oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen tukea antavien keskustelujen, neuvottelujen, konsultaation ja psykologisten tutkimusten avulla.

Toimintaohje koululle:

Rehtori sopii kuraattorin ja koulupsykologin kanssa siitä, miten palvelut käytännössä järjestetään. Em. henkilöt yhdessä tiedottavat käytänteistä lukuvuoden alkaessa koulun opetushenkilöstölle ja tarvittaessa oppilaiden huoltajille.

6. Kouluterveydenhuolto

6.1. Kouluterveydenhuolto

(Asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 2009/380)

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä oppilaan terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä oppilashuollon muun henkilöstön, opettajien ja vanhempien kanssa.

Kouluterveydenhuollon tehtäviä:

- luokka- ja kouluyhteisön hyvinvoinnin arviointiin ja edistämiseen osallistuminen yhteistyössä muun oppilashuollon kanssa
- oppilaan työolojen ja opiskeluympäristön sekä kouluyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden selvittäminen ja edistäminen yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kesken
- oppilaan ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukainen kasvun, kehityksen, terveydentilan ja hyvinvoinnin selvittäminen ja arviointi
- oppilaan ja perheen erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tuen järjestäminen tarvittaessa yhteistyössä muiden tahojen kanssa
- terveysneuvonta yksilöllisen tarpeen ja kehitysvaiheen mukaisesti

Terveystarkastukset:

Terveydenhoitaja tekee oppilaalle määräaikaisen terveystarkastuksen jokaisella vuosiluokalla. Terveystarkastuksissa oppilaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia selvitetään haastattelulla, kliinisillä tutkimuksilla ja erilaisilla kyselyillä. Terveystarkastusten sisältö noudattaa Kouluterveydenhuollon oppaan ja Kouluterveydenhuollon laatusuosituksen ohjeita.

Terveydenhoitaja tekee oppilaalle ns. suppeamman tarkastuksen 2., 3., 4., 6., 7. ja 9. vuosiluokilla. Näihin sisältyy vähintään voinnin selvittäminen, kasvun ja ryhdin tutkiminen, puberteettikehityksen arvioiminen ja terveysneuvontaa.

Oppilaille annettava terveysneuvonta on teemoitettu eri kehitysvaiheisiin sopivaksi ja tarkoitus on, että se tukee ja edistää itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja, hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäisee koulukiusaamista.

Terveysneuvontaa voidaan toteuttaa yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti.

Erityisen tuen tarve selvitetään, jos oppilaassa, perheessä tai ympäristössä on tekijöitä, jotka voivat vaarantaa tervettä kasvua ja kehitystä. Tarvittaessa järjestetään lisäkäyntejä ja/tai kotikäyntejä erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi ja toteuttamiseksi yhteistyössä muiden tahojen ja kaupungin toimijoiden kesken.

Oppilaan laaja terveystarkastus järjestetään 1., 5. ja 8. vuosiluokilla. Siihen sisältyy terveydenhoitajan tarkastuksen lisäksi lääkärintarkastus, huoltajien haastattelu ja koko perheen hyvinvoinnin selvittäminen niiltä osin, kun se on tarpeellista järjestettäessä oppilaan hoitoa ja tukea.

Laajaan terveystarkastukseen kuuluu myös esiopetuksen ja opettajan arviointi oppilaan selviytymisestä koulussa ja arvioinnin antamiseen on opettajalla huoltajilta kirjallinen suostumus.

Laajoista terveystarkastuksista tehdään yhteenveto, jolla arvioidaan oppilashuollon yhteistyönä luokka- ja kouluyhteisön tilaa ja sovitaan mahdollisista lisätoimenpiteistä.

Kouluterveydenhoitajan vastaanotot:

Kouluterveydenhoitajan vastaanotto on ns. matalan kynnyksen paikka. Oppilaalle tulee olla mahdollisimman helppoa tulla terveydenhoitajan vastaanotolle keskustelemaan oireistaan tai mieltä vaivaavista asioista. Kouluterveydenhuollon tilat on järjestetty oppilaan omalle koululle tai sen välittömään läheisyyteen. Terveydenhoitajan läsnäolo koululla riippuu koulun oppilasmäärästä. Tavoitteena on suositusten mukainen oppilasmäärä kouluterveydenhoitajaa kohti.

Äkillisissä tilanteissa oppilailla on mahdollisuus terveydenhoitajan vastaanottoon tämän koululla ollessa, muuten tapaamiset ja terveystarkastukset sovitaan etukäteen.

6.2 Hammashoito

Hammashoitolat toimivat muun kouluterveydenhuollon kanssa yhteistyössä terveyden edistämiseksi. Vanhempia informoidaan koulunkäynnin alkaessa suun terveydenhoitopalveluista. Hammashoitolasta lähetetään hoitoaika ja kehoitus hoitoajan varaamiseen suoraan kotiin tai koulun välityksellä.

Toimintaohje koululle:

Rehtori, kouluterveydenhoitaja ja hammashoitolan edustaja sopivat käytännön järjestelyistä ennen lukukauden alkamista ja he yhdessä tiedottavat palveluista koulun syystiedotteessa sekä koulun verkkosivuilla. Lisäksi palveluista tiedotetaan koulutulokkaiden infoissa ja vanhempienilloissa.

7. Kouluruokailu

Perusopetuslain (628/1998,31§) mukaan opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Kouluruokailun tavoitteena on tarjota kouluateria, joka edistää oppilaan terveyttä ja työtehoa sekä hyviä tapoja.

Kouluruokailun järjestämisestä vastaavat koulut ja kaupungin ruokahuoltoyksikkö yhdessä ja kouluissa. Rehtori vastaa siitä, että kouluruokailu järjestyy kaikille oppilaille tavanomaiseen lounasaikaan. Pitkien koulupäivien aikana oppilailla tulee olla mahdollisuus nauttia kotoa tuotua välipalaa. Joissakin kouluissa on mahdollisuus ostaa ruokahuollon järjestämä välipala.

Ruokailuympäristöllä, viihtyvyydellä, toiminnan sujumisella, henkilökunnan asennoitumisella ja ruokalistalla on merkitystä kouluruokailun kokonaisuuteen. Ruoan nautittavuuden ja ravitsemuksellisen laadun lisäksi hygienia on tärkeää kouluruokailussa. Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki antavat suurkeittiöiden hygieniavaatimuksista asianmukaiset määräykset.

Yhteispalvelussa ruokahuollon kanssa selvitetään oppilaiden ruokailua ja siinä tapahtuvia muutoksia. Arvioinnissa tulee selvittää myös oppilaiden kokemuksia ja tyytyväisyyttä kouluruokaan ja ruokailujärjestelyihin.

Perusruokalistasta poikkeavaa ruokaa tarjotaan joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Erityisruokavaliot hoidetaan kouluterveydenhuollon kautta. Lääkäri, terveydenhoitaja tai ravitsemusterapeutti antaa lausunnon silloin, kun erityisruokavaliota tarvitaan sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn vuoksi.

Kouluruokailun yhteydessä saatetaan tehdä havaintoja oppilaiden syömishäiriöistä. Ensisijaisesti epäilyt tulisi osoittaa terveydenhoitajalle ja vanhemmille. Oppilasta ja vanhempia neuvotaan kääntymään kouluterveydenhoitajan puoleen. Terveydenhoitaja päättää toimenpiteistä yhdessä vanhempien kanssa keskusteltuaan oppilaan kanssa.

Kouluruokailua on arvioitava myös sydän- ja verisuonitautien ehkäisyn kannalta. Kouluruoassa rasvojen osuus energian saannista on korkeintaan kolmannes ja tyydyttyneiden rasvojen korkeintaan 10%. Käytännössä tämä tarkoittaa rasvattoman maidon ja jääkaappimargariinien ja öljyjen suosimista. Lisäksi kouluruokailu on keskeisessä asemassa kariesin ehkäisyssä. Virvoitusjuoma- ja karamelliautomaatit tai näiden tuotteiden myynti eivät kuulu kouluun.

Toimintaohje koululle:

Kouluruokailuun liittyvät yhteiset käytänteet ja erityisesti hyvät ruokailutavat kerrataan koko koulu yhteisössä aina lukuvuoden alkaessa. Rehtori sopii opetushenkilöstön kanssa siitä, miten kouluruokailun valvonta järjestetään ja miten havaittuihin puutteisiin tartutaan.. Vanhempainilloissa (erityisesti koulutulokkaiden) tiedotetaan kouluruokailuun liittyvistä asioista.

8. Koulukuljetus

Koulukuljetussäännöt

Perusopetuslain 32 §:n mukaan kunnan on järjestettävä oppilaalle maksuton kuljetus, jos esiopetusta, perusopetusta, lisäopetusta tai 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidennettyä

oppivelvollisuuden piirissä olevan esiopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pidempi tai jos se oppilaan iän tai muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Tällöin oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen tai oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävään riittävään avustukseen.

Oikeus koulun valintaan on laajentunut. Oppilaalla on oikeus pyrkiä muuhunkin kuin kunnan hänelle osoittamaan perusopetuksen kouluun (POL 6 §, 32 § 2 mom). Pääsy on mahdollinen kuitenkin sen jälkeen, kun kouluun on otettu sinne ensisijaisesti osoitetut oppilaat. Kunta ei ole velvollinen järjestämään koulukuljetusta toissijaisille hakijoille.

Perusopetuslain 32 §:n 2. momentin mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta.

Vuosiluokkien 1. – 2. oppilaille järjestetään koulukuljetus, mikäli koulumatka on pitempi kuin kolme kilometriä. Vuosiluokkien 3. – 9. oppilaille järjestetään koulukuljetus, mikäli koulumatka on pitempi kuin viisi kilometriä. Lääkärinlausunnon tai muun vastaavan selvityksen perusteella voidaan oppilaskohtaisesti hyväksyä lyhyempikin kuljetusraja. Matkan mittaamisessa noudatetaan käytäntöä, että matka mitataan talvikunnostettua tietä pitkin kodinpiha-alueen reunalta (portilta) koulun piha-alueen reunalle (portille). Rehtori tarkistaa tarvittaessa matkan pituuden.

Erityisoppilaiden tai erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta kuljetus voidaan myöntää perustuen oppilaan erityisiin, ikätasosta poikkeaviin tarpeisiin.

Oppilaalle ei myönnetä maksutonta kuljetusta muuhun kuin lähikouluun.

Erillisiä kuljetuksia yksittäisille oppilaille ei järjestetä, vaan kuljetukset ajetaan runkoreittejä pitkin. Eri koulujen oppilaiden matkat linkitetään mahdollisuuksien mukaan yhteen. Koulumatkat voidaan sovittaa joukkoliikenteen ja osittain muiden henkilökuljetusten, mm. päivätoiminnan ja haja-asutusalueiden asiointiliikenteen kanssa toimivaksi kokonaisuudeksi.

Jos maksutonta kuljetusta ei voida järjestää muutoin, voidaan oppilaan huoltajalle maksaa oppilaan kuljettamisesta. Tämä tapahtuu yleensä väliaikaisena järjestelyinä esim. koulutapaturman yhteydessä tai poikkeuksellisesti yksittäiselle oppilaalle silloin, kun reitille on vaikea järjestää muuta kuljetusta. Korvausperusteena käytetään julkisen henkilöliikenteen kilometritaksoja. Yksityiskohdista sovitaan erikseen.

8.1 Ohjeet kuljetusten odotusten ja koulumatkojen turvallisuuden takaamiseksi

Liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. nopeusrajoitus, keskimääräinen vuorokausiliikenne sekä tien leveys. Oppilaan koulumatkan turvallisuus lisääntyy, kun matkan varrella on kevyen liikenteen väylät ja tievalaistus. Tehtäessä päätöstä koulumatkan turvallisuudesta, voidaan pyytää lausuntoja poliisilta tai tieviranomaiselta.

Kuljetusta odottavien oppilaiden valvonnan järjestämisestä vastaa koulun rehtori. Opettajien lisäksi voidaan kuntaan työsopimussuhteessa olevia koulunkäyntiavustajia käyttää odottavien oppilaiden valvontaan. Rehtori vastaa siitä, että vanhemmille tiedotetaan koululaiskuljetuksen pelisäännöistä.

Kuljettaja tarkistaa, että oppilaiden turvavyöt ovat kiinni ennen kuin auto lähtee matkaan. Jos oppilas käyttäytyy huonosti koululaiskuljetuksessa, ei kuljettaja voi poistaa häntä autosta, eikä jättää matkan varrelle. Hänen tulee tiedottaa asiasta koulun rehtorille. Rehtorin on ryhdyttävä selvittämään asiaa. Kuljettaja voi pyytää rehtoria tai oppilaan huoltajaa huolehtimaan tällaisessa tapauksessa oppilaan kuljetuksesta. Kuljetuksen aikana tapahtuvasta kiusaamisesta tulee aina ilmoittaa rehtorille.

8.2 Kuljetuksista päättäminen ja kuljetusten hankinta

Koulutuslautakunta vahvistaa koulukuljetukseen liittyvät periaatteet ja antaa tarvittaessa kuljetuksiin liittyvät ohjeet. Ohjeiden perusteella sivistysosasto tekee päätökset kuljetusten järjestämisestä. Reittisuunnitelmat osasto laatii yhteistyössä rehtoreiden kanssa.

Koululaiskuljetusten hankinta

Ostoliikennepalveluja hankittaessa noudatetaan julkisista hankinnoista voimassa olevia säännöksiä. Laki velvoittaa kuntia avoimuuteen, tasapuolisuuteen ja syrjimättömyyteen tarjouksen tekijöitä kohtaan. Koululaiskuljetusten hankinnoista päättäminen tapahtuu kunnan voimassa olevien hankintaohjeiden mukaan.

Toimintaohje koululle:

Koulukuljetusten järjestämiseen liittyvät periaatteet käydään läpi koulutulokkaiden vanhempainillassa. Tiivistelmä ohjeista voidaan liittää myös koulun syystiedotteeseen.

Lautakunnan vahvistamat koulukuljetusohjeet löytyvät kaupungin verkkosivuilta.

9. Tiedonsiirto ja oppilaan tietosuoja

9.1 Yhteistyö nivelvaiheissa

Rehtori sopii lukuvuosittain yhteistyötapaamisista opettajien ja lasten päivähoidon työntekijöiden kesken oppilaiden siirtyessä esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle. Lisäksi sovitaan tietojen siirrosta yläkoulujen kanssa, kun oppilas siirtyy kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle.

9.2 Oppilaan tietosuoja

Oppilashuoltotyö on moniammatillista työtä lasten ja heidän perheidensä tueksi. Moniammatillisessa työssä korostuvat oppilaiden ja heidän perheidensä tietosuojaan liittyvät kysymykset ja sellaisten yhteistyökäytäntöjen luominen, jossa tietosuojakysymykset on huomioitu.

Moniammatillinen yhteistyö edellyttää avointa vuorovaikutusta ja tietojen vaihtamista. Tietojen käsittely ja salassapitosäännökset eivät saa muodostua esteeksi tiedon kululle ja luottamuksellisen yhteistyön sujuvuudelle.

Keskeisimmät oppilaan tietosuoja koskevat säännökset sisältyvät julkisuus- ja henkilötietolakiin, lakiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä ja sosiaalihuollon

asiakaslakiin, joita tulkitaan rinnakkain ja joiden lisäksi sovelletaan erityislakeja. Yhteistyöhön velvoittavia säännöksiä on mm. lastensuojelu- ja päihdehuoltolaissa.

Keskeisenä säädöksenä oppilashuoltotyössä sovelletaan perusopetuslakia, jonka 40 § kieltää koulutukseen liittyviä tehtäviä hoitaessa saatujen tietojen antamisen koskien oppilaiden tai henkilöstön taikka heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisia oloja tai taloudellista asemaa. Tietoja, jotka ovat asianmukaisen opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä, saa kuitenkin antaa koulutuksesta vastaaville viranomaisille.

Oppilashuoltotyössä ensisijaisena tavoitteena on yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa, jolloin käsiteltäessä yksittäisen oppilaan asioita se voidaan tehdä yhteisesti keskustellen tai vanhempien antaman suostumuksen valtuutuksella. Mikäli tämä ei ole mahdollista, on toimittava salassapitosäännösten edellyttämällä tavalla. Huomioitavaa kuitenkin on, että koululla tulee olla käytettävissään opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto. Tämä mahdollistaa poikkeustilanteissa tietojen antamisen ilman suostumusta tai vastoin kieltoa lapsen edun vuoksi koulutuksen ja tarvittavien tukipalvelujen järjestämiseksi.

Jos oppilas siirtyy toiseen kouluun opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä.

Toimintaohje kouluille:

Rehtori sopii tietojen vaihtoon liittyvistä asioista päivähoidon johtajien ja yhteistyökoulujen rehtoreiden kanssa. Tarvittaessa tietoja vaihdetaan myös muiden tahojen kanssa (esim. silloin, kun kysymys on erityisopetuksen järjestämisestä).

Rehtori vastuuttaa omassa koulussaan tehtävät opetushenkilöstölle.

Tietosuojaan liittyvät asiat kerrataan lukuvuoden alkaessa opetushenkilöstön kokouksessa.

10. Koulunkäynnin tuen ohjausryhmä

Sivistysosasto nimeää yhteistyössä perusturvan kanssa oppilashuoltoon kuntakohtaisen ohjausryhmän. Sen tehtävänä on kokonaisuutena arvioida, suunnitella, kehittää ja koordinoita oppilashuoltotyötä. Ryhmä voi tehdä toimintaan liittyviä aloitteita, suunnata resurssien käyttöä ja järjestää osaltaan. Lisäksi ryhmä toimii oppilashuollon linkkinä eri verkostoissa ja seutuyhteistyössä.

Ryhmän kokoonpanoa tarkistetaan vuosittain.

LIITE 1: Käytännön ohjeita koulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelman laatimiseen

1. KRIISIRYHMÄN KOKOONPANO JA TARKOITUS

Koulun kriisiryhmään kuuluvat esim. rehtori, erityisopettaja ja kouluterveydenhoitaja. Käytännön kriisityöstä vastaa koulun henkilökunta kokonaisuudessaan.

Koulun kriisiryhmän tarkoitus on auttaa ja tukea kouluyhteisön jäseniä kuolemantapauksissa ja vakavissa onnettomuus- ja uhkatilanteissa. Kriisiryhmä organisoii toiminnan kriisitilanteessa ja kutsuu tarvittaessa koululle ulkopuolista apua. Tärkeitä puhelinnumeroita ulkopuolisen avun saamiseksi kerätään esim. oppilashuollon kansioon.

Kriisitilanteisiin saattaa liittyä velvoitteita ilmoituksen tekemiseksi. ”Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- tai yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle. Myös muut henkilöt voivat tehdä tällaisen ilmoituksen” (Lastensuojelulaki 5 luku25§). Lapsi on lain mukaan alle 18-vuotias henkilö.

2. TOIMENPITEET KRIISITILANTEESSA

- Anna välitön ensiapu tarvittaessa.
- Varmista, että saatu tieto on oikeaa
- Ota ensin yhteys kriisiryhmän jäseniin.
- Kriisiryhmä kokoontuu mahdollisimman pian ja sopii tiedottamisesta ja jatkotoimenpiteistä yhdessä opettajien kanssa.

3. TIEDOTTAMINEN

- Poikkeusjärjestelyjä vaativissa tilanteissa päivystetään puhelinta, kuunnellaan väestönsuojelutiedotteita radiosta, annetaan ohjeita keskusradion välityksellä jne.
- Oppilaalle sattuneesta onnettomuudesta tms. ilmoitetaan mahdollisimman pian vanhemmille.
- Tapahtuneesta ilmoitetaan rehtorille.
- Koulun ulkopuolelle suuntautuvasta tiedottamisesta vastaa rehtori.

4. KUOLEMANTAPAUKSET

Kuolemantapauksissa

- On annettava asiallista tietoa tapahtuneesta välittömästi sille ryhmälle, jota asia koskettaa - huhut ja luulot lisäävät yleensä ahdistusta.
- Yhteistyössä lähiomaisten kanssa keskustellaan siitä, missä laajuudessa ja mitä asiasta koulussa kerrotaan. Sovitaan, kuka vastaa tiedottamisesta.
- Tarvitaan aikaa pysähtymiseen - kaikki ei voi heti jatkaa kuin ennen.

Aikuisten kyky käsitellä omaa ahdistusta auttaa lapsia selviytymään.

- Rituaalit ovat tärkeä osa surutyötä (muistohetken järjestäminen).
- Tapahtuneesta on saatava puhua, kertoa tunteista ja omista ajatuksista turvallisessa ilmapiirissä (jälkipuinti), esim. perheneuvonnan psykologi ohjaajana.

Oppilas

Jos koulun oppilas kuolee, pitää asiasta antaa tietoa luokalle ja muulle kouluyhteisölle. Oppilaan kuolema herättää aina lähipiirissä surun lisäksi ahdistusta ja pelkoa mahdollisesta omasta kuolemasta.

- Luokassa on hyvä järjestää muistotilaisuus (rituaalit).
- Annetaan oppilaille tilaisuus puhua tapahtuneesta, jolloin jokaisen yksilöllistä tarvetta puhua tai osallistua hiljaa kuunnellen kunnioitetaan.
- Koteihin on syytä lähettää viesti tapahtuneesta sekä siitä, että asiaa on käsitelty luokassa. Materiaalia voi myös laittaa jakoon.
- Jälkipuinti-istunto on tarpeellinen luokalle ja opettajille.

Opettaja tai henkilökunnan jäsen

Henkilökunnan jäsenen kuolema koskettaa koko kouluyhteisöä.

- tiedottaminen tapahtuneesta
- muistohetki
- Jälkipuintitilaisuudet
 - opettajakunnalle, työtovereille
 - oppilaille, joita asia läheisesti koskettaa
 - aikaa ja tilaisuus puhua kuolemasta sekä lapsille että aikuisille.

Oppilaan lähiomainen

Jos oppilaan lähiomainen kuolee, voidaan asiaa käsitellä yhteisesti luokassa, jos lapsen huoltaja niin toivoo.

- Lasten kysymyksiin tapahtuneesta tulee kuitenkin vastata aina mahdollisimman rehellisesti.
- Lapsen vastaanottaminen luokkaan tapahtuneen jälkeen on tärkeä - asian huomioiminen.
- Lapsen suru jatkuu pitkään ja etenee vaiheittain, mikä on syytä ottaa huomioon myös koulutyössä.
- Tarvittaessa tulisi huolehtia siitä, että lapsi saa tarvitsemaansa lisätukea (ulkopuolista apua).
- Myös lapsen opettaja tarvitsee tukea ja tilaisuuden keskustella asiasta.

5. ITSEMURHAUHKAILUT

- Jos tietoon tulee jonkun oppilaan itsemurhauhkailuja, älä vähättele niitä, vaan ota ne vakavasti.
- Älä jätä oppilasta yksin.
- Pyri järjestämään apua: ota yhteys muihin auttajiin, oppilashuoltoryhmään tai kriisiryhmään.

6. ITSEMURHA

Itsemurhasta tiedotetaan koko koululle. On kuitenkin tärkeää, että koulun aikuiset saavat tiedon ensin voidakseen sopia, mitä oppilaille luokissa kerrotaan, esim., mistä on lupa puhua ja mitä asiasta tiedetään.

Tapahtunut itsemurha, joka on jo oppilaiden tiedossa, voi aiheuttaa heissä ahdistunutta tunnekuohua ja alttiutta samantyyppiseen itsetuhoiseen käytökseen. Myös koulun työyhteisössä tapahtunut itsemurha voi käynnistää vaikeita tunteita.

- On tärkeää keskustella oppilaiden kanssa itsemurhasta, kuunnella heidän ajatuksiaan ja tuntojaan ja antaa asiallista tietoa.
- Sovitaan, kuka on yhteydessä omaisiin ja hoitaa surunvalittelut.
- Otetaan yhteys koulun kriisiryhmään. Kriisiryhmä järjestää tarvittaessa ulkopuolista kriisiapua niille, joita tapahtuma on eniten koskettanut.
- Muistetaan rituaalit, kuten oppilaan tai henkilökunnan jäsenen kuollessa.
- On tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannointi ratkaisuna vaikeuksiin.

7. VÄKIVALTA

Väkivaltaan täytyy aina puuttua uhkaavissakin tilanteissa. Aikuisen selkeä, oikeudenmukainen ja päättäväinen puuttuminen auttaa rauhoittamaan tilannetta.

Aikuisen tulee säilyttää oma rauhallisuutensa ja jos mahdollista, pyytää paikalle tarvittava määrä aikuisia ja ohjattava ulkopuoliset pois paikalta. Jos kyseessä on tappelu, tappelupukarit on eristettävä ja ensisijaisesti estettävä henkilövahingot.

Tappeluista tulee aina ilmoittaa rehtorille.

Jälkipuinti

Jälkeenpäin on hyvä

- eritellä, mikä tilanteen laukaisi
- miettiä, olisiko joku voinut toimia tilanteessa toisin
- antaa opettajille ja oppilaille tietoa tapahtuneesta, jotta voidaan estää huhut ja liioittelut

8. KOULUKIUSAAMINEN

Koulukiusaamisesta on kyse silloin, kun yksi ja sama oppilas joutuu toistuvasti ja systemaattisesti toisten tahallisten, negatiivisen toiminnan kohteeksi. Nimittely ja pilkkaaminen ovat koulukiusaamista, jos samaa oppilasta nimitellään aina uudestaan ja uudestaan. Töniminen ja lyöminen ovat kiusaamista, jos tönitään ja lyödään aina yhtä ja samaa oppilasta. Syrjiminen ja yksin jättäminen ovat kiusaamista, jos yksi jätetään jatkuvasti joukon ulkopuolelle. Kiusaamistapauksiin tulee puuttua heti. Yleisperiaatteena voidaan pitää, että koulun henkilökuntaa on asiaa hoitamassa vähintään kaksi henkilöä.

Kun kiusaamista esiintyy:

- puututaan tilanteeseen heti * silminnäkijä, opettaja/koulun aikuinen
- tartutaan tilanteeseen vakavasti * tieto omalle opettajalle
- selvitetään tapahtumien kulku tarkasti eri osapuolia ja mahdollisia silminnäkijöitä kuullen

Yhteys koteihin samana päivänä

- mieluummin puhelimella tai tapaamisella * oma opettaja
- väärinkäsitysten välttämiseksi
- toimenpide on osoitus oppilaille vanhempien ja koulun yhteistyöstä ja lisää luottamusta ja turvallisuutta

Keskustelut luokassa tapahtumista

- voidaan oikoa väärinkäsityksiä ja huhuja * oma opettaja
- annetaan oppilaille malli ratkaista riita-tilanteita avoimesti virheistä oppien * tarvittaessa muu asianosainen aikuinen

Jos kiusaaminen jatkuu

- neuvotellaan vanhempien kanssa * oma opettaja
- tukitoimista oppilaille * vanhemmat
- tarvittaessa kyselyt * koulupsykologi/-kuraattori

Jos kiusaaminen ei lopu

- kutsutaan asianosaisten vanhemmat * oppilashuolto
- kouluun yhteisneuvotteluun * vanhemmat
- laaditaan suunnitelma jatkotoimista * oma opettaja
- kyselyt * kasvatusta ja perheneuvola

9. PÄIHTEET

Jos epäilet, että oppilas on kouluaikana päihtyneenä (alkoholi, tekniset liuottimet, huumeet, lääkkeiden väärinkäyttö), ota yhteys rehtoriin. Rehtori, ellei toisin sovita, ilmoittaa asiasta oppilaan huoltajille ja pyytää heitä hakemaan oppilaan koulusta. Rehtori tekee ilmoituksen sosiaaliviranomaiselle.